

การปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ภาคใต้ ของประเทศไทย

Performance of Agricultural Extension Officers for Small and Micro Community Enterprise Promotion in the Southern Regions of Thailand

ญานิกา เกื้อตุง¹ พิไลวรรณ ประพฤติ²

Yanika Kueatung, Pilaiwan Prapruit

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และ 3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างกับประชากรคือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชน อำเภอละ 1 ราย จำนวน 111 อำเภอ ครอบคลุมทุกจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบไค-สแควร์ ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 82.9) อายุเฉลี่ย 40 ปี นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 75.7) ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับปฏิบัติการ (ร้อยละ 53.2) มีประสบการณ์การทำงานด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 4 ปี 1 เดือน การปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.9) มีการปฏิบัติงานด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี (ร้อยละ 91.0) ส่วนงานด้านการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจำนวนน้อยที่ปฏิบัติงานนี้ (ร้อยละ 80.2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการ

Received: 2021-06-04 Revised: 2021-07-03 Accepted: 2021-07-04

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเกษตรและการจัดการ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สงขลา Master Student, Agricultural Innovation and Management Division, Faculty of Natural Resources, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus, Songkhla. Corresponding Author e-mail: care29092539@gmail.com

² สาขาวิชานวัตกรรมการเกษตรและการจัดการ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สงขลา Agricultural Innovation and Management Division, Faculty of Natural Resources, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus, Songkhla

ปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การมีบุตร และระดับของตำแหน่งที่ถือครอง

คำสำคัญ (Keywords): วิสาหกิจชุมชน; การปฏิบัติงาน; เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร; ภาคใต้ของประเทศไทย

Abstract

The objectives of this study were to 1) examine the characteristic of agricultural extension officers performing with the Small and Micro Community Enterprise (SMCE) promotion in southern regions of Thailand, 2) examine the performance of SMCE promotion of agricultural extension officers, and 3) analyze factors related to performance for SMCE promotion of agricultural extension officers. A structured questionnaire was used for data collection. A group of a population composed of 1 agricultural extension officer/district for the total of those from 111 districts which covered the whole provinces in the southern regions. Descriptive statistics and chi-square were used for data analysis. Results of this study revealed that most of the agricultural extension officers performing with SMCE promotion in southern regions of Thailand were male (82.9%) with an average age of 40 years old, were Buddhists (75.7%), took a position as agricultural extension officer at practitioner level (53.2%), and had experiences with SMCE promotion for an average at 4 years 1 month. For the performance with SMCE promotion in the southern regions, the study found that most agricultural extension officers (91.9%) performed with basic information of SMCE which the second most was transferring knowledge and technology (91.0%). For coordination with related organization units, the study indicated that agricultural extension officers (80.2%) performed this job. Factors related to performance of agricultural extension officer for SMCE promotion were gender, age, marital status, childbearing and level of position holding.

Keywords: SMCE; Performance; Agricultural extension officer; Southern of Thailand

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยได้กำหนดให้วิสาหกิจชุมชนเป็นนโยบายของภาครัฐที่ใช้แก้ปัญหาความยากจนในปี พ.ศ. 2540 เพื่อยกระดับความสามารถของชุมชนและท้องถิ่นในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ (เสรี, 2548) นโยบายการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาในระดับชุมชนท้องถิ่นและเสริมสร้างความ

เข้มแข็งของชุมชน ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น ในปี พ.ศ. 2548 ได้มีพระราชบัญญัติ (พรบ.) วิสาหกิจชุมชนขึ้น มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินงานคือกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้มีการจัดตั้งหน่วยงานภายใน คือ กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในปี พ.ศ. 2557 เพื่อรองรับภารกิจตาม พรบ. วิสาหกิจชุมชน (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563) และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่ปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยบางกลุ่มประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน แต่มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางส่วนที่ประสบปัญหาในการดำเนินงาน เช่น การตลาด การผลิต และรวมถึงทักษะอื่น ๆ (ธงพล, 2556) สำหรับวิสาหกิจชุมชนในภาคใต้ที่ประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่น ในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวน 8,501 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 2.68 ของวิสาหกิจชุมชนทั่วประเทศ ประเทศ (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย 4 ด้าน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) ได้แก่ 1) การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2) การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี 3) การพยากรณ์และเตือนภัย และ 4) การประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเหล่านี้ถือเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีการดำเนินอย่างยั่งยืน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นความสำคัญของการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งมีความจำเป็นในการเป็นส่วนกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมตามนโยบายของภาครัฐต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากร การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาประชากรทั้งหมด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยที่ทางสำนักงานเกษตรอำเภอมีการมอบหมายงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อำเภอละ 1 ราย เท่านั้น

ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมดมี 151 ราย สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรได้ทั้งสิ้น 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.5 ของประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ อายุการทำงาน ศาสนา สถานภาพการสมรส การมีบุตร สถานภาพครอบครัว และระดับการศึกษา 2) คุณลักษณะการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่รับผิดชอบ ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่รับผิดชอบ และการได้รับการฝึกอบรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 3) การปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี การพยากรณ์และเตือนภัย และการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบสอบถามได้รับการทดสอบความเที่ยงตรงโดยการประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Consistency: IOC) ปรับแก้ข้อคำถามตามคำแนะนำและนำข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ไปใช้กับประชากร

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และสถิติไคสแควร์ (Chi - square test)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในงานวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคใต้

1.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลทั่วไป

พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 82.9 และเพศหญิง ร้อยละ 17.1 อายุเฉลี่ย 40 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 36 – 45 ปี ร้อยละ 45.1 รองลงมาช่วงอายุ 25 – 35 ปี ร้อยละ 39.6 และในช่วงอายุตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 15.3 ตามลำดับ นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.7 รองลงมาคือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 24.3 โดยมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 57.7 โสด ร้อยละ 40.5 และหย่าร้าง ร้อยละ 1.8 ส่วนใหญ่ไม่มีบุตร/ธิดา ร้อยละ 51.4 สถานภาพครอบครัวของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านเดียวกันทั้งคู่สมรสและบุตร ร้อยละ 43.2 รองลงมา คือ ไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกันกับคู่สมรสและบุตร ร้อยละ 7.2 อาศัยอยู่ด้วยกันกับบุตร ส่วนคู่สมรสไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 6.3 และคู่สมรสอาศัยด้วยกันส่วนบุตรไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 3.6 ระดับ

การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 76.6 รองลงมาระดับปริญญาโท ร้อยละ 21.6 และในระดับปริญญาเอกและปวส. มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ร้อยละ 0.9 อายุการทำงานเฉลี่ย 7 ปี 8 เดือน มีอายุอยู่ในช่วง 1 – 5 ปี มากที่สุด ร้อยละ 51.4 รองลงมาในช่วงอายุตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 30.6 และในช่วงอายุ 6 – 10 ปี น้อยที่สุด ร้อยละ 18.0

1.2 คุณลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมีการดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับปฏิบัติการมากที่สุด ร้อยละ 53.2 รองลงมา คือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับชำนาญการ ร้อยละ 36.0 และในตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 8.1 ประสบการณ์การทำงานด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 4 ปี 1 เดือน ประสบการณ์การทำงานด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนสูงสุด 23 ปี และประสบการณ์การทำงานด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนต่ำสุด 1 ปี รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ยคนละ 55.61 กลุ่ม โดยรับผิดชอบกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสูงสุด 119 กลุ่ม และรับผิดชอบกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่ำสุด 5 กลุ่ม ส่วนใหญ่รับผิดชอบวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตยางพารา ร้อยละ 22.6 รองลงมา คือ กลุ่มผลิตปุ๋ย ร้อยละ 21.6 และกลุ่มเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 18.0 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 87.4 ซึ่งมีความถี่ในการได้รับฝึกอบรมที่ 1 ครั้งต่อปี ได้รับการฝึกอบรมสูงสุด 5 ครั้งต่อปี และได้รับการฝึกอบรมต่ำสุด 1 ครั้งต่อปี มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 12.6 ที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

2. การปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย

การปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย 4 ด้าน มีรายละเอียดของการปฏิบัติในแต่ละด้านดังนี้

1. การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ปฏิบัติใน 6 งานย่อย ได้แก่
 - 1.1. ส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - 1.2. ให้ความรู้เกี่ยวกับการนำวัตถุดิบหรือทรัพยากรที่มีในชุมชน มาใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - 1.3. ให้ความรู้เกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - 1.4. รับผิดชอบเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - 1.5. รับผิดชอบการจดทะเบียนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - 1.6. รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เป็นปัจจุบัน
2. การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี ปฏิบัติใน 8 งานย่อย ได้แก่
 - 2.1. ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

- 2.2. ส่งเสริมเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้
 - 2.3. ส่งเสริมเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความน่าเชื่อถือ
 - 2.4. ส่งเสริมเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สินค้ามีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและอุปโภค
 - 2.5. ส่งเสริมเกี่ยวกับคุณลักษณะของการบริการ เพื่อให้การบริการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความน่าเชื่อถือ
 - 2.6. จัดโครงการการฝึกอบรมหรือถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการกลุ่มให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - 2.7. จัดโครงการฝึกอบรมหรือถ่ายทอดความรู้ด้านการบัญชีให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - 2.8. จัดโครงการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 3. การพยากรณ์และเตือนภัย ปฏิบัติใน 2 งานย่อย ได้แก่
 - 3.1. เตือนภัยเกี่ยวกับโรคระบาดทางการเกษตร เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ระมัดระวังเกี่ยวกับกระบวนการผลิตวัตถุดิบต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์
 - 3.2. เตือนภัยเกี่ยวกับด้านการตลาด เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ผลิตภัณฑ์ให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด
 4. การประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติใน 6 งานย่อย ได้แก่
 - 4.1. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินทุนในการประกอบการแก่วิสาหกิจชุมชน
 - 4.2. ติดต่อส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อขอรับความช่วยเหลือ (ไม่ใช่เงิน) ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - 4.3. ติดต่อกองการหรือองค์การมหาชน เพื่อขอรับการสนับสนุน (ที่ไม่ใช่เงิน) ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - 4.4. ติดต่อบริษัทเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุน (ที่ไม่ใช่เงิน) ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - 4.5. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
 - 4.6. การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างวิสาหกิจชุมชนกับภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น
- การศึกษาครั้งนี้พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.9 มีการปฏิบัติงานในด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยมีผู้ที่ไม่ปฏิบัติงานด้านนี้ ร้อยละ 8.1 ซึ่งจากการสอบถามถึงสาเหตุที่ไม่ได้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เนื่องจาก ในแต่ละปีจะมีเกษตรกรที่มาสมัครเพื่อจดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและขอยกเลิกการจดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนค่อนข้างน้อย รองลงมา คือ การปฏิบัติงานในด้านการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี โดยมีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.0 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 9.0 สาเหตุที่ไม่ได้ปฏิบัติ เนื่องจากโครงการการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้

และเทคโนโลยีในแต่ละปีมีจำนวนประมาณ 1 - 2 โครงการ ซึ่งในแต่ละปีงบประมาณจะมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ มากกว่า ถัดมาคือการจัดอบรมด้านการพยากรณ์และเตือนภัย มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.0 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 9.0 สาเหตุที่ไม่ได้ปฏิบัติเนื่องจาก การปฏิบัติงานด้านนี้จะเป็นในส่วนของ การเตือนภัยเกี่ยวกับโรคระบาดของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งการเกิดโรคระบาดเหล่านี้มักจะพบได้น้อยครั้ง จึงเป็นส่วนที่ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรบางรายไม่ได้ปฏิบัติในด้านการพยากรณ์และเตือนภัย ในส่วนของการปฏิบัติงานที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่จะเป็นการประสานงานหรือติดต่อกับองค์กรภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจ มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 80.2 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 19.8 สาเหตุที่ไม่ได้ปฏิบัติเนื่องจากส่วนใหญ่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการติดต่อขอความช่วยเหลือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานของกลุ่มด้วยตนเอง และมีแค่บางส่วนที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 การปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ภาคใต้
(N=111)

การปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชน	จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	
	ปฏิบัติ	ไม่ได้ปฏิบัติ
1. จัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน	108 (91.9)	3 (8.1)
2. ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี	104 (91.0)	7 (9.0)
3. พยากรณ์และเตือนภัย	102 (91.0)	9 (9.0)
4. ประสานงานหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	98 (80.2)	13 (19.8)
Total	98 (88.5)	13 (11.5)

เมื่อพิจารณารายละเอียดของการปฏิบัติงานในด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า การรับจดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติมากที่สุด ร้อยละ 98.2 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 1.8 รองลงมาเป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีอยู่ในพื้นที่ให้เป็นปัจจุบัน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 97.3 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 2.7 การให้ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 96.4 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 3.6 การให้ความรู้เกี่ยวกับการ

นำวัตถุดิบหรือทรัพยากรที่มีในชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.9 ไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 8.1 การให้ความรู้เกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีจำนวนผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.0 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 9.0 และประเด็นการรับยกเลิกการจดทะเบียนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 76.6 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 23.4

การปฏิบัติงานด้านการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี พบว่า การส่งเสริมเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ตรงกับตามความต้องการของตลาด มีผู้ปฏิบัติมากที่สุด ร้อยละ 95.5 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 4.5 รองลงมาการจัดโครงการการฝึกอบรมหรือถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการกลุ่มให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 92.8 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 7.2 การให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.9 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 8.1 การส่งเสริมเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความน่าเชื่อถือ มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.9 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 8.1 การส่งเสริมเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สินค้ามีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและอุปโภค มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.9 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 8.1 การจัดโครงการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 91.0 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 9.0 การส่งเสริมเกี่ยวกับคุณลักษณะของการบริการ เพื่อให้การบริการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีความน่าเชื่อถือ มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 90.1 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 9.9 และในประเด็นการจัดโครงการฝึกอบรมหรือถ่ายทอดความรู้ด้านการบัญชีให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 82.8 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 17.1

การปฏิบัติงานด้านการพยากรณ์และเตือนภัย พบว่า การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตือนภัยโรคระบาดทางการเกษตร เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ระมัดระวังเกี่ยวกับกระบวนการผลิตวัตถุดิบต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 79.3 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 20.7 และในประเด็นการเตือนภัยเกี่ยวกับด้านการตลาดเพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ผลิตสินค้าให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 79.3 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 20.7

นอกจากนี้การปฏิบัติงานในด้านการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า การประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินทุนในการประกอบการแก้ไขวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติมากที่สุด ร้อยละ 87.4 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 12.6 การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 87.4 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 12.6 การติดต่อส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อขอรับความช่วยเหลือ (ไม่ใช่เงิน) ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 84.7 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 15.3 การติดต่อรัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชนเพื่อขอรับการสนับสนุน (ที่ไม่ใช่เงิน) ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 73.0 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 27.0 การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างวิสาหกิจชุมชนกับภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 69.4 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 30.6 การติดต่อองค์กรภาคเอกชน เพื่อ

ขอรับการสนับสนุน (ที่ไม่ใช่เงิน) ให้กลับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีผู้ปฏิบัติ ร้อยละ 68.5 และไม่ได้ปฏิบัติ ร้อยละ 31.5

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย

การศึกษานี้พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส และการมีบุตร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตำแหน่งที่ถือครองเป็นปัจจัยคุณลักษณะการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพียงปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ภาคใต้ โดยสถิติไค-สแควร์

(N = 111)

คุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร	การปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน							
	จัดทำข้อมูล พื้นฐานของ กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน		ถ่ายทอด ความรู้และ เทคโนโลยี		พยากรณ์และ เตือนภัย		ประสานงาน หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	
	χ^2	P-value	χ^2	P-value	χ^2	P-value	χ^2	P-value
คุณลักษณะส่วนบุคคลทั่วไป								
เพศ	.249	.618 ns	.180	.671 ns	3.62 7	<u>.057*</u>	.289	.591 ns
อายุ	10.700	<u>.005**</u>	.660	.719 ns	.617	.734 ns	4.04 1	.133 ns
ศาสนา	1.48 6	.223 ns	.432	.511 ns	2.64 7	.266 ns	.123	.726 ns
สถานภาพสมรส	6.47 4	<u>.039*</u>	14.081	<u>.001**</u>	3.61 8	.460 ns	2.46 3	.292 ns
การมีบุตร	4.34 5	<u>.037*</u>	13.336	<u>.000**</u>	3.85 3	<u>.050*</u>	1.09 5	.295 ns
อายุการทำงาน	1.24 3	.537 ns	.210	.900 ns	.977	.913 ns	4.05 7	.132 ns
ระดับการศึกษา	1.63 4	.201 ns	.536	.464 ns	.367	.832 ns	.980	.322 ns

คุณลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

ประสบการณ์ทำงานส่งเสริม วิสาหกิจชุมชน	.042	.979 ns	.875	.646 ns	4.85 5	.302 ns	4.57 0	.102 ns
ระดับตำแหน่งที่ถือครอง	2.64 1	.267 ns	6.06 3	.048*	4.51 5	.341 ns	7.10 6	.029*
จำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ รับผิดชอบ	.765	.682 ns	.856	.652 ns	3.43 7	.488 ns	3.49 9	.174 ns
การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับ วิสาหกิจชุมชน	5.26 3	.452 ns	1.33 2	.514 ns	.148	.929 ns	.945	.623 ns

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ns หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาครั้งนี้สามารถอภิปรายและสรุปผลการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ดังนี้

ด้านคุณลักษณะทั่วไปของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 82.9 และเพศหญิง ร้อยละ 17.1 นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อายุการทำงานอยู่ในช่วง 1 – 5 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุณศิริภัสสร และคณะ (2561) ที่พบคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ เพศ ศาสนา ระดับการศึกษา และอายุการทำงาน เหมือนกับการศึกษาครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ พชร และคณะ (2562) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานกับภาระงานที่กำหนดไว้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่าคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เหมือนกับการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ศาสนา และระดับการศึกษา ส่วนที่แตกต่างกันคือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในภาคเหนือตอนบนเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

ด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับปฏิบัติการ รองลงมาคือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับชำนาญการ มีประสบการณ์ทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 4 ปี 1 เดือน โดยพบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ยคนละ 55.61 กลุ่ม ซึ่งเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูงเมื่อพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่ได้มีงานวิสาหกิจชุมชนเพียงงานเดียวที่ต้องทำในแต่ละเดือน โดยกลุ่มวิสาหกิจที่รับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผลิตยางพารา ซึ่งยางพาราถือเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของภาคใต้มีเกษตรกรที่ปลูกเป็นจำนวนมาก สำหรับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ทางกรมส่งเสริมการเกษตรจะมีการจัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกปี แต่จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 12.6 ที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม พบว่า

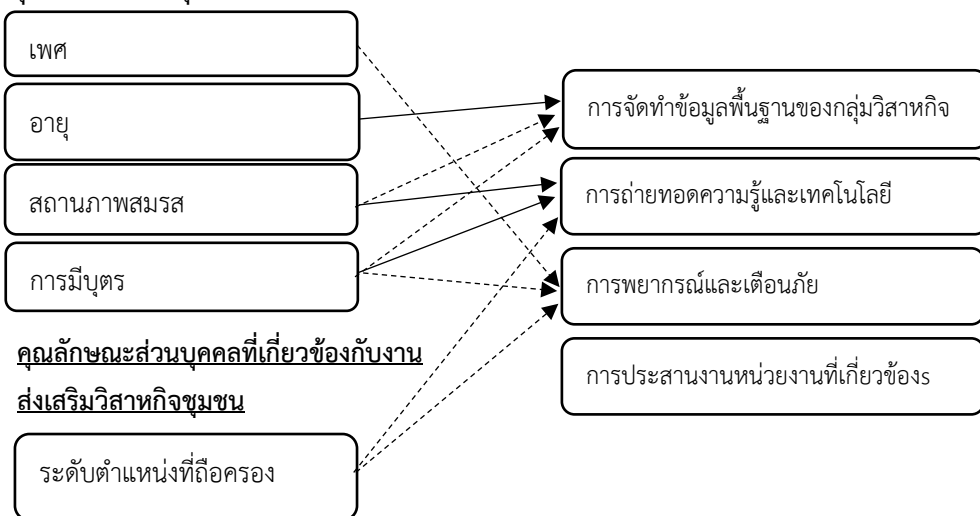
ยังมีความถี่ในการอบรมน้อย คือ 1 ครั้งต่อปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Adam et al. (2020) ที่ศึกษาบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในประเทศชูดาน พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 33 ไม่ได้รับการฝึกอบรม ซึ่งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องใช้องค์ความรู้ที่หลากหลาย เจ้าหน้าที่ควรได้รับการฝึกอบรมในแต่ละทักษะของการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ Akinagbe (2013) ศึกษาบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในประเทศไนจีเรีย พบว่า การได้รับการฝึกอบรมที่ตรงเป้าหมายจะทำให้นโยบายด้านการเกษตรถูกนำมาถ่ายทอดไปยังเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการปฏิบัติงาน 4 ด้านของการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการปฏิบัติในทุกด้าน ด้านที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการประสานงานองค์กรภาคเอกชนเพื่อขอรับการสนับสนุน (ที่ไม่ใช่เงิน) ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ เอกชัย และคณะ (2543) ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของไทยมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการทำงานด้านการเกษตรอยู่ในระดับต่ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Seyed et al. (2011) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนเพื่อการพัฒนาการเกษตรในประเทศอิหร่าน พบว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญในการปรับปรุงความเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการดำเนินงานเพียงภาคส่วนเดียว ความร่วมมือนี้สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นสื่อกลางระหว่างเกษตรกรและภาคส่วนต่าง ๆ (Black, 2000; Botha et al., 2007; Hunt et al., 2012) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนใน 4 ด้าน พบว่า มีงานย่อย ๆ ทั้งหมด 22 รายการ ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องปฏิบัติใน 1 เดือน ซึ่งการศึกษาค้นพบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานทั้ง 22 รายการ ด้วยความถี่งานละ 1 ครั้งต่อเดือน แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่มีการปฏิบัติงานการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ด้านปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 4 ด้าน พบว่า 1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานจัดทำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ อายุ (นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01) สถานภาพการสมรส และการมีบุตร (นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี ได้แก่ สถานภาพการสมรส การมีบุตร (นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01) และระดับตำแหน่งที่ถือครอง 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานพยากรณ์และเตือนภัย ได้แก่ เพศ และการมีบุตร (นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) และ 4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานประสานงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระดับตำแหน่งที่ถือครอง (นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) ดังแสดงใน ภาพที่ 1

คุณลักษณะส่วนบุคคลทั่วไป

ภาพที่ 1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ภาคใต้

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ภาคใต้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohamad Bahua (2013) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดโกรอนตาโล ประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ อายุของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1. ควรมีการสนับสนุนให้หน่วยงานมีการจัดการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนภายในองค์กร เพื่อถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีเพียงหน่วยงานละ 1 คน การจัดการความรู้จะทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนแทนกันได้

1.2 ควรมีการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการส่งเสริมแบบบูรณาการระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกับหน่วยงานภาคเอกชนหรือภาครัฐกิจ เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านนี้มีน้อยมาก ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอีกช่องทางหนึ่ง

1.3 กรมส่งเสริมการเกษตรควรที่จะมีการจัดโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้มากขึ้น และกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้รับการอบรมหรือแลกเปลี่ยนความรู้จากการปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้มีความเข้าใจในนโยบายที่ตรงกัน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเพื่อฝึกทักษะในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาศึกษาการปฏิบัติงานและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติงานและรวมถึงปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของแต่ละพื้นที่ในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). *การส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). *นโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). *นโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กฤษณ์ราษสสร ร้านกันทาพัทธ์ บำเพ็ญ เขียวหวาน และสินุช ครุฑเมือง แสนเสริม. (2561). *การส่งเสริมการเกษตรผ่านระบบฝึกอบรมและเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานี*. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8. หน้า 942-957.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2556). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา*. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พชร ถือแก้ว, รุจ ศิริสัญลักษณ์, อารณ โอภาสพัฒน์กิจ และจิรวัฒน์ พัสระ. (2562). *การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานกับภาระงานที่กำหนดไว้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย*. *วารสารเกษตร*. 35(1), 147-157.
- เสรี พงศ์พิศ. (2546). *วิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภูมิปัญญาไทย.
- เอกชัย โอเจริญ, สุกัญญา อธิปอนันต์, สำราญ สารบรรณ, พิษญา อารยานุรักษ์, ธุณันท์ พานิชโยทัย และจำลอง พุฒซ้อน. (2543). *บทบาทเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการ*

สนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. การประชุมทางวิชาการ
ระดับชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 38. หน้า 483-489.

- Adam E. M., Mohammed Adam A. H., Mohamed Atta A. A. and Mutasim Ali M. E. (2020). The Role of Extension Officers in Delivering Agricultural Services to the Small-Scale Farmers, Gezira State, Sudan. *American International Journal of Agricultural Studies*. 3(1), 51-65.
- Akinagbe, O. M., Ukaegbu, E. O. and Saddiq O. A. B. (2013). Role of agricultural extension services in generation and dissemination of agricultural biotechnology in Abia State, Nigeria. *African Journal of Biotechnology*. 12(6), 554-562.
- Black A. (2000). Extension theory and practice: a review. *Aust. J. Exp. Agric.* 40(4), 493-502.
- Botha N., Coutts J and Roth H. (2007). The role of agricultural consultants in New Zealand in environmental extension. *J. Agric. Edu. Ext.* 14(2), 125-138.
- Hunt W., Birch C., Coutts J and Vanclay F. (2012). The many turnings of agricultural extension in Australia. *J. Agric. Educ. Ext.* 18(1), 9-26.
- Mohamad Buhua I. (2013). Factors Affecting the Performance Agricultural Extension and their Impact at Behavior Maize Farmers in Gorontalo Province. *Journal of Agricultural Education and Extension*. 1(1), 1-10.
- Seyed J., Somaieh B. and Maryam O. (2011). Factors Influencing the participation of private sector in developing agricultural biotechnology of Iran. *Ann. Biol. Res.* 2(4), 136-142.